

Schank, R.: Az epizódok szerkezete a memóriában. In: László J. (szerk.): *Válogatás a szociális megismerés szakiroalmából*. Budapest 1975. 28-57.

Szabó, M.: Nemzetkarakter és ressentiment. Gondolatok a politikai antiszemitizmus funkcióiról. *Világosság*, 1981. 6. 358-362.

Tajfel, H.: Csoportközi viselkedés, társadalmi összehasonlítás és társadalmi változás. In: Csepeli Gy. (szerk.): *Előítéletek és csoportközi viszonyok*. Budapest 1980. 25-39.

Tajfel, H., Forgas, J. P.: Social Categorization: Cognition, Values and Groupes. In: Forgas, J. (Ed.): *Social Cognition: Perspectives on Everyday Understanding*. New York 1981.

Tajfel, H., Wilkes, A. L.: Classification and Quantitative Judgment *British Journal of Psychology*. 1963. 101-114.

GYÖRGY CSEPELI

THE STOCK OF NATIONAL KNOWLEDGE

The stock of knowledge about the nation is presented as a collective system of interpretation and motivation whose constituents are readily available to all members of the national community. The primal constituent in the stock is the name by which the national group is distinguished from external, alien groups outside the national frame. The name of a nation ties in with a realm of other phenomena to do with its existence. The deepest layer of significance is formed by the symbols of the nation, whose mythical, tribal quality summons us specific archetypal patterns from a dim collective past, and sustains, at least on a psychological level, the now obsolete functions of primordial groups. The faith component of the stock projects an image of probability reinforced by the psychological need for inner balance, stability and adjustment-inner predictability-rather than by empirical evidence. The stock of knowledge that contributes to the people's awareness of their affiliation to the nation sheds a special light on their view of the world through a process of thematic interpretation. This information on the reality which has undergone thematic treatment becomes cognitively acceptable through typification, the creation of schematic programs for handling information that allow swift and smooth orientation within the sign-language associated with the quality of being national. The selective mechanism for comparing and assessing the relevance of components in the stock of knowledge functions parallel with the mechanisms that allow existence to be determined. By accepting particular values, people become aware of the relevant factors that enable them to decide what deserves, what should be aimed at, what should be furthered, and what should be eschewed.

ÁLLAM, NEMZET — ÉS A SZIGET

ANNE KNUDSEN

A korzikaiak mások!

Kisnemzeti gyakorlat és a grande nation

A legtöbb nem korzikai számára Korzika távolról sem egy nemzet. Ugyanakkor a külföldiek nagy része kissé bizonytalan annak a kérdésnek a megítélésében, hogy a sziget melyik országhoz tartozik: francia-e vagy olasz? E kettő, azonnal jelentkező reakció találóan összegzi Korzika és más európai kisnemzetek alapvető problémáját: kicsinységüknél fogva nem voltak képesek arra, hogy megvédjék határaikat, és így sorsukat a háborúzó szomszédok viszonylagos ereje határozta meg.

A következőkben röviden felvázolom a korzikai nép történetét, majd részletesebben foglalkozom azzal a kritikus időszakkal, amikor kialakult az a — ma már minden érintett számára általánosan elfogadott — nézet, hogy a korzikaiak mások. Végül pedig megpróbálom bizonyítani, hogy a korzikaiak valóban mások, még a róluk alkotott képtől is különböznek.

A középkorban és az újkor kezdetén Korzika is elsősorban az adófizető szerepét játszotta, akárcsak a mediterrán világnak — illetve gyakorlatilag Európa legnagyobb részének — legtöbb félreeső, mezőgazdasági vidéke. A Nyugat-római Birodalom felbomlása után a sziget különböző itáliai városállamok, köztük Vatikán fennhatósága alá tartozott, végül a 15. század elején Genova kezébe került. Korzika 90 kilométerre fekszik az olasz partoktól, és még ma is nehéz megközelíteni: kevés természetes kikötője van, belső területe pedig rendkívül nehezen járható. Az idegen megszállók általában bezárkóztak a part menti városokba, amelyeket jellemző módon ugyanúgy megerősítettek a szárazföld felőli oldalon — szemben korzikai leigázottjaikkal —, mint a tenger felől. Bőségesen volt rá okuk, hogy bizalmatlanok legyenek. Az írott történelem kezdete óta egyetlen évszázad sem múlt el a maga felkelése nélkül, és sokukat csak nagy nehézségek árán sikerült legyűrni. Bár egyetlen felkelés sem hozta meg a politikai függetlenséget, a szigetet csak közvetett módon kormányozták, északi felében pedig a 14. századi felkeléseket követően megszüntek a feudális viszonyok. Amikor egy nemzetgyűlés a 18. század

közepén deklarálta a független köztársaságot, a szigetnek már régóta főleg stratégiai jelentősége volt genovai kormányzói számára.

A függetlenségi nyilatkozat olyan jelentős politikai esemény volt, amely egy szélesebb, felvilágosult európai közönség figyelmét vonta magára. Ez nem egy különleges, Korzika iránti érdeklődésnek tudható be, hanem annak, hogy a Dieta Generale — a nemzetgyűlés — az újkor legelső demokratikus és köztársasági alkotmányát hozta létre. 1775-ben, azaz 22 évvel az amerikai Függetlenségi Nyilatkozat és 54 évvel a francia forradalom előtt a korzikaiak megalkották és keresztülvittek egy olyan alkotmányt, amely biztosította a vagyontól független általános választójogot (kizárólag a férfiaknak), illetve az állampolgárok politikai és törvény előtti egyenlőségét. Voltaire-től és Montesquieu-től Rousseau-ig és James Boswellig — az utóbbiak levelezésben álltak a megválasztott korzikai vezetőkkel — a kor számos felvilágosult értelmiségije üdvözölte ezt az eseményt.

Ám a Földközi-tenger stratégiai fontossága az Anglia és Franciaország közötti versengésben nem kedvezett annak a „politikai vákuumnak”, amelyet a létrejövő köztársasági demokrácia teremtett. Franciaország genovai szövetségese segítségére sietett, és 1769-ben egy 100 000 embert megmozgató hadművelettel bevette a szigetet. Ebben az időben Korzika teljes lakosságát 140 000 lélekre becsülték¹. A sziget bevételét rendkívül brutális rendteremtő akciók követték.

Az európai közönség sajnálkozva fogadta a híressé vált korzikai kísérlet bukását, amely egyszersmind a szabadság és a demokrácia forradalmi eszméinek kudarcát is jelentette. Voltaire ugyanúgy megemlékezett róla, mint Gibbon vagy Boswell. Ennek köszönhető, hogy amikor 20 évvel később kitért a francia forradalom, az elnyomott korzikai demokrácia egyértelműen társadalmi modellé emelkedett. A politikai ideálokról írt filozófiai értekezések ebben az időben a legkisebb mértékben sem vonták kétségbe azt a tételt, amelyet Boswell így fogalmaz meg: „az emberi természet mindenkor azonos, és csupán a körülmények különbsége folytán kerül más megvilágításba”.² Ennek szellemében a forradalmi kormány, különösen 1793 után, úgy tekintett magára, mint egy egyetemes felhívás birtokosára, és egyáltalán nem volt felkészülve azokra a nehézségekre, amelyekkel Franciaország számos vidékén szembetalálkozott.

A legmeglepőbb nehézségnek éppen a korzikaiak bizonyultak. Mindazok a vezetők, akiket visszahívtak politikai száműzetésükből, üdvözöl-

ték a forradalmi változásokat. Ám a Korzikán történő dolgok arra készítették a párizsi politikusokat, hogy komolyan kételkedni kezdjenek a szigetlakók „patriotizmusában”. Korrupció, nepotizmus, választási csalások, erőszak, a közös pénzek elikkasztása: deviáns cselekmények egész sorát jelentették állandóan Párizsba. Mire létrejött az Első Birodalom, már egyáltalán nem úgy tekintettek Korzikára, mint a forradalmi hév megtestesítőjére, hanem úgy, mint a francia forradalmi univerzalizmuson belül politikailag fejletlen országra. A korzikai születésű császár bukása és a Bourbon-restauráció után felgyorsult a sziget folklorizációja. A romantika általános európai mozgalma a paraszti kultúra, a festői népszokások és az emberi lélek mélységei iránti növekvő érdeklődésével egyértelműen az egzotikus, de politikailag alapvetően irreleváns identitással rendelkező hagyományos társadalmak közé helyezte Korzikát.

A politikai univerzumban elfoglalt egyenjogú pozíciójukból a korzikaiak előbb a politikai inkompetencia, majd a politikán kívüliség pozíciójába kerültek. A korzikai magatartást most úgy értelmezték, mint egy sajátos „természet”, a korzikai szellem megnyilvánulását. Ennek a képnek az egyik alkotóeleme az a szilárd meggyőződés volt, hogy a korzikai kultúra kihalófélben van. Egyébként a 19. század folklórijában majdnem minden hagyományos kultúrának az volt az egyik legfőbb jellegzetessége, hogy közel áll a letűnéshez — ez volt az egyik igazi oka annak, hogy tanulmányozták őket.

A letűnéstől az újjáéledésig

A legtöbb európai nemzetállamban a kötelező alapfokú, anyanyelvi oktatást a 19. század közepe előtt vezették be. Franciaország sem volt kivétel. Már az első köztársaság megkezdte a francia területen belüli nyelvi különbségek vizsgálatát azzal a céllal, hogy létrehozza az alapfokú, francia nyelvű oktatást. Bár többször ígéretet tettek az ellenkezőjére — „Meg voltak győződve, hogy meg akarjuk semmisíteni az olasz nyelvet. Ebben tévedtek”,³ a hatóságok megpróbálták gyökeresen kiirtani a korzikai olasz nyelvet. A 19. század nagy részében a korzikai iskolákban franciául tanítottak, de a bíróságok egészen az 1880-as évekig kénytelenek voltak tolmácsokat alkalmazni. Ebből az időből származik az az elemi iskolákban végzett hivatalos vizsgálat, amely megállapítja, hogy a korzikai fiúk rendkívül magas hányada látogatja az iskolákat, és „számos diák, elsősorban a fiúk, 16 éves koráig vagy még tovább marad az iskolapadban”. Ám úgy tűnik, hogy az oktatással kapcsolatos buzgalom és

áldozatkészség nem hozta meg a megfelelő eredményt; a vizsgálat vezetője szerint az iskolák nem voltak valami jók. Egyéb komoly hiányosságok mellett azt is megfigyelte, hogy a tanárok nem teljesítik kötelességüket: „ami a legtöbbjüknél meglepő, az az, hogy még a saját gyerekeikkel beszélve is szinte kizárólag az ország dialektusát használják”. Bármily szomorú is ez, még nem jelenti azt, hogy a korzikai nyelv ki lett volna téve a letűnés közvetlen veszélyének.

Aki viszont valóban közel állt a letűnéshez, az a korzikai nép. A 19. század végi általános mezőgazdasági válság egyik következménye az volt, hogy a parasztság egész Európában növekvő számban hagyta el a vidéki élet nyomorúságát. Míg azonban a kontinens nagy részén a gazdaság más szektoraiba szivárgott át, és mint szakképzetlen munkaerő talált megélhetést, a korzikai népvándorlás a hagyományos korzikai karrieremigráció útját követte. A legtöbben tisztviselőként helyezkedtek el Franciaországban, a francia hadseregben vagy a francia gyarmati bürokráciában. Innen ered a formális iskolarendszer iránti lelkesedés.

A korzikai gazdaság sajátos és megrendítő katasztrófája tanúsította, hogy ennek mekkora jelentősége van a lakosság számára. Castagnicciában, ahol évszázadok óta a gesztenyefa-termesztés biztosította az alapvető élelmiszerellátást, és emellett jelentős exportot is lehetővé tett, a mezőgazdaság összeomlása számos gesztenyeerdő-tulajdonost készítette arra, hogy a csersavtermelés kedvéért kivágja évszázados fáit, és így teremtsen elő gyermekei iskoláztatásának költségét. E kizsákmányolás magukat a korzikaiakat is megrázta, és megerősítette azt az egyre határozottabb érzést, hogy a nép a kihalás szélén áll, Korzika pedig hamarosan nem létezik többé. A gesztenyefák emlékére voceri-t énekeltek, azaz olyan gyászdalokat, amelyeket addig az elhunyt embereknek írtak. A vidéki élet lerombolása gazdasági probléma volt, és így is tekintették.

A századforduló számos kezdeményezése ellenére a korzikai mezőgazdaság, akárcsak a szigeten található kevéske ipar tovább hanyatlott a 20. században, és az ezt kísérő kivándorlás is erősödött. A korzikai kivándorlókat az előbb említett mellett még egy sajátosság megkülönböztette más népek városba költöző parasztságától. A korzikai földbirtokrendszert a föld fel nem osztását előnyben részesítő örökösödési rendszer jellemezte. A szigetlakók az írott történelem kezdete óta közös tulajdonként használták örökségüket, még akkor is, ha a birtokok többsége csak egy családot tudott eltartani. Bár a földek és a házak távol lévő tulajdonosa nem feltétlenül részesedett a nyereségből, az, hogy valaki a

szülőfalujában birtokosa néhány fának, illetve a ház egy részének, a kivándorlót hozzáköti ahhoz a helyhez, ahonnan származik. Ez összekapcsolódott azzal, hogy teljes családok — illetve ebben az esetben a korzikai nők — csak az első világháború után hagyták el az országot. Mindez azt jelentette, hogy a korzikaiak nem felejtették el szülőföldjüket, és beilleszkedésük a francia társadalomba kevésbé volt teljes, mint más, újonnan urbanizálódott néprétegek esetében. A korzikaiak már ebben az időben is hazatértek azután, hogy egy életen át máshol dolgoztak, és elérték a nyugdíjas kort.

A korzikaiak általában nagyon sikeres pályát futottak be a francia bürokráciában. Az azonban, hogy ennyire kötődtek a szigethez, amely nemcsak távoli és egzotikus, de ugyanakkor évszázadok óta híres erőszakról, banditákról és választási csalásokról, a „másság” képével ruházta fel a korzikai diaszpórát. A hadseregben elhelyezkedő nagyszámú korzikait úgy tekintették, mint ékes bizonyítékát annak, hogy a korzikaiak nemcsak kiváló katonák, amit mind a francia, mind a helyi legendák hirdettek, de általában erőszakosabb beállítottságúak, mint az átlagfrancia. Az elterjedt családi viszályok miatt történő, nem előre megfontolt emberölések rendkívül magas száma már jócskán ebben a században állandósította azt az elképzelést, hogy Korzika érthetetlen és titokzatos hely. És bár egyetlen olyan korzikai vérbosszú sem vált ismertté, amelyet a szigeten kívül hajtottak volna végre, francia földön számos korzikai keveredett bele becsületsértési párbajokba. Az 1880-as években a legismertebb korzikai parlamenti képviselő, a befolyásos újságíró Emmanuel Arene kétszer párbajozott Párizsban.

Míg Franciaországban és a gyarmatokon valamiképpen másnak tekintették a korzikaiakat, a szigeten néhány szervezet harcot indított a korzikai nyelv és kultúra kiveszése ellen. 1880-ban megalakult a *Société des Sciences Historiques et Naturelles de la Corse*, egy olyan polgári jellegű tudós társaság, amely a korzikai történelem és természettörténet tanulmányozásával foglalkozott. Folyóiratában a 18. század Korzikájával foglalkozó forrásmunkák és más tudományos anyagok jelentek meg, de a korzikai identitást fenyegető veszélyek ilyen implicit elismerésén kívül kortárs kérdésekbe nem avatkozott bele. Egy másik, 1905-ben alapított társaság, a *Société de Cirnea* (a régi Korzika görög neve) a költészetre és a korzikai „dialektus” megőrzésére koncentrált, illetve a „nemzeti érzésekre”, amelyek a kezdeményezők szerint „meglehetősen gyengék nálunk, miközben úgy tűnik, hogy Franciaország minden vidékén egyre

erősebbé válnak".⁵ E társaság szintén a művelt, illetve a jómódú rétegek igényeit elégítette ki, és nem voltak explicit politikai céljai. Ez nagyon jellemző a kor francia kisebbségeire: a regionalista mozgalmak egész Franciaországban, Lotharingiától az occitán nyelvű Provence-ig kizárólag kulturális értelemben léteztek.

Az első világháború előtt az egyetlen olyan korzikai publikáció, amelynek valóban volt némi politikai tartalma, az évente jelentkező *A Cispra* című antológia volt, amelynek 1914. márciusi számában egy „autonomista” program jelent meg. Az autonomizmus azonban nagyrészt nyelvi kérdés volt, a kritikai hang pedig önkritikus: „valakivé akartok válni, és azzal kezdték, hogy lemondotok a személyiségetekről! (...) Elfelejtvé a múltatokat, a származásotokat, a saját egeteket és földeteket (...) belegeyeztek az elfranciásodásba”.⁶

A Nagy Háború és a kis nemzet

Franciaország más területeihez hasonlóan, Korzikán ma is úgy emlegetik az első világháborút, mint a *La Grande Guerre-t*, a Nagy Háborút. 1914 és 1918 között mintegy 30 000 korzikai harcolt a francia hadseregben, és közülük mintegy 20 000 veszítette életét. A legkisebb falu is elvesztette fiait a rettenetes vágóhídon, a hideg és távoli északi síkságokon. A „grande nation” védőháborúja tekinthető az utolsó lépésnek abban a folyamatban, amely franciát csinált a vidéki parasztokból.⁷ A nemzeti lét gondolata megfelelő fogalomná vált azon csoportok számára, amelyek korábban meglehetősen közömbösek voltak az elsősorban értelmiségi problémának számító nemzeti értékek iránt.

A túlélők közül sokan szenvedélyes nacionalisták lettek; egyiküket véletlenül személyesen is ismerjük. Petru Rocca egy Vico nevű faluban született 1887-ben, öt fiútestvér közül elsőként. Édesapja nem túlságosan jómódú paraszt, édesanyja pedig Maria Xaviera volt, aki Pozzo di Burgo-ban született, és így egy régi és híres családhoz tartozott. Petru — sok honfitársához hasonlóan — a felemelkedés kedvéért lépett be a francia hadseregbe, és már a háború előtt elérte a hadnagyi rangot. Csak a Somme-nál töltött hosszú hónapok alatt jött rá, hogy nem francia, hanem korzikai. A háború után 35 százalékos rokkantként nyugdíjjal szerelték le, miután embereit többször merészen rohamra vezette a védelmi vonal legkegyetlenebb részének öngyilkos csatáiban. Az egyik támadás után, amelyet súlyos sérülésével nem törődve hajtott végre,

bátorságáért megkapta a Becsületrendet. De saját tapasztalása szerint az alapvető ok, amely arra készítette, hogy a kötelességénél is többet tegyen, „az a meggyőződés volt, hogy korzikai vagyok, kizárólag korzikai”.⁸ Barátja, Marchi már 1915 januárjában kapott tőle egy levelet Bray-sur-Comme-ból, amelyben egy korzikai nyelven írt vers is volt, jelezve, hogy Rocca ráébredt: korzikai. A háború után visszatérve Párizsba, a nyomorék veterán azonnal elindította az *A Muvra* című folyóiratot,⁹ azzal a céllal, hogy az a korzikai nacionalizmus szócsövénél váljon az elkövetkező évtizedekben. Rocca meg volt győződve arról, hogy „a háborút egy olyan ügy szolgálatában küzdötte végig, amely őt mint korzikait nem vagy csak nagyon távolról érintette”, és úgy érezte, hogy „a kelletténél is többet tett ebben az ügyben”.¹⁰ Majd, mint barátja mondja, „mintegy varázsütésre megszabadult tőle (...), hogy többé már csak azzal foglalkozzon, visszanyerje korzikai énjét”.¹¹

Nem ő volt az egyedüli, aki így gondolkozott. Az *A Muvra* kezdetben egy korzikai bevándorlókból álló párizsi közönség lapja volt, majd hamarosan Nizzába költözött, ahol Rocca özvegyvé vált édesanyjának kis könyvesboltja volt. 1922-ben a szerkesztőség már Ajaccio-ban dolgozott, ahol két Rocca fivér nyomdát alapított. Ehhez a komoly beruházáshoz a pénzt — 50 ezer frankot — attól az illatszergyáros Coty-tól kölcsönözték, aki később a Negyedik Köztársaság elnöke lett, és aki ebben az időben egy választási kampányt vezetett Korzikán. E támogatás azonban igen hamar elfogyott, és úgy látszott, hogy az *A Muvra* sohasem szabadul meg a pénzügyi nehézségektől.¹² Az első években mindössze 700 példányban jelent meg, és a Rocca-nyomda csak alkalmi pamfletet, esküvői dalok és hasonló nyomásával biztosíthatta túlélését. 1923–24-ben azonban Petru Rocca Olaszországba ment, és visszatérte után úgy tűnt, az *A Muvra* helyzete hirtelen javulni kezd. Új, drága nyomdafelszerelést vásároltak, és a folyóirat már 2000 példányban került az utcára. A titkosrendőrség feltételezése szerint Rocca Olaszországban illegális pénzügyi tranzakciókat hajtott végre, de ezt a gyanút soha nem sikerült bizonyítaniuk.¹³ A Rocca fivéreket tulajdonképpen soha nem helyezték semmilyen formális vád alá, mégis 20 éven keresztül rendkívül szoros megfigyelés alatt tartották őket. A harmincas évek elején a folyóirat már 3000 példányban jelent meg, és ennek durván a felét Korzikán adták el. A másik fele pedig a Franciaországban, illetve a francia gyarmatbirodalomban élő korzikai diaszpórához jutott el.

Költészet és politika

Az A Muvra megszületése az elégedetlenséget jelezte. A politikai állásfoglalások mellett elsősorban három témával foglalkozott behatóan: a korzikai nyelvvel, a korzikai történelemmel és identitással, valamint a sziget szegénységével, amely semmit sem változott a háborúk közötti évtizedekben. A hetilapot tulajdonképpen franciául írták, de mindegyik szám nagy részét a korzikai költészetnek és prózának szentelték, ismert és ismeretlen szerzők munkáit egyaránt közölve. A nyelv olyan problémát jelentett, amellyel már az A *Cisprá*nak is szembe-kellett néznie. A korzikai nyelvnek ugyanis nem voltak írott szabályai, és minden völgynek saját nyelvjárása volt, amely legalább olyan gyakran különbözött, mint hasonlított a magas hegyszorosok másik oldalán beszélt dialektusoktól. Különös véletlen, hogy míg az A *Cispra* a Vico vidék nyelvjárását választotta standard korzikainak, az itt született Rocca nem követte ezt: a folyóirat nem próbálkozott meg az írott nyelv standardizálásával.

Az „autonomista” nézőpontot az újság követelményként állította a „Home Rule” — az önkormányzat — elé,¹⁴ megfogalmazva annak igényét, hogy Korzika nemzet legyen, ne pusztán megye, illetve hogy nyitottnan közelítsen egy „Franciaországgal létrehozandó föderáció” gondolatához.¹⁵ Amikor 1924-ben az újságok azt állították, hogy az A Muvrát Olaszország finanszírozza, a szerkesztő az első oldal felélt kitévő nyilatkozatot tett közzé, amely szerint ezt az állítást „rossz korzikaiak, emigránsok és kontinenslakók” sugalmazták azzal a céllal, hogy Nagy-Britannia érdekében megosszák Franciaországot és Olaszországot. E meglehetősen abszurd állítást később feladták. De az olasz kérdés természetesen a középpontjában maradt minden, Korzikát érintő vitának. Az Olaszországban újonnan létrejövő fasiszta rezsim számos tulajdonsága meghatározó volt az A Muvra helyzetének szempontjából. A beszennyeződő politikai élet iránti ellenszenvnek, amely annyira jellemezte a kor európai politizálását, az A Muvra is erősen hangot adott. Ahogy a lapétól eltérő véleményeket a „rossz korzikaiak” művének állították be, a korzikaiak közötti heves politikai ellentéteket is betegségnek tekintették: úgy látták, hogy ezt egy összeesküvés váltotta ki, amelyet azért szőttek, hogy kiheréljenek „egy férfias népet”,¹⁷ amelynek feltehetően egy hangon kellene szólnia. „Ne szavazzunk többé!” — ez volt a címe annak a vezércikknek, amely 1924-ben „groteszk bohózatnak” nevezte az általános választójogot, azt hangoztatva, hogy a politika

megöli a korzikaiakat, és hogy a franciák a szudániakkal tekintik egrenlőnek őket. A mindenféle politikával való felhagyás kívánalma itt is — mint máshol — a politikai hazugságokból való kiábrándulás formájában jelentkezett.

Valószínű azonban, hogy a korzikaiak nem elsősorban az ilyen politikai értekezésekért olvasták az A Muvrát. Hanem a „korzikai nyelven írt cikkekért meg azokért a költeményekért és dalokért, amelyeket a falusi lakosság mindig élvez” — ahogy a titkosrendőrség feltételezte.¹⁸ 1924 októberében a rendőrség már azt jelenthette, hogy az A Muvra csak 1200 példányban jelenik meg, és hogy „íme a posta által a múlt szombaton továbbított példányok száma: Korzikán: 436, külföldön: 370”. A Korzikán megrendelt 436 példányból 314 ment a szigeten lévő Corte-ba. Olaszországba összesen 70 példány került.¹⁹

Ennek ellenére a korzikai irodalom iránti igény nem korlátozódott a vidéki lakosságra. Az A Muvra minden második példánya külföldön kelt el; azon a listán, amelyet a titkosrendőrség állított össze a megrendelők-ről, az összes tengerentúli francia területről szerepelnek címek, ahol a korzikaiak kifejezetten nem a mezőgazdaságban dolgoztak. Az országtól távol élő korzikaiak ezrei vágytak rá, hogy a szigetükről olvashassanak. 1923-ban Antoine Bonifacio, egy nizzai gimnázium korzikai tanára és Paul Arrighi, egy római gimnázium korzikai tanára létrehozott egy másik korzikai évkönyvet, *L'Annu Corsu, Almanaccu litterariu illustratu, Antologia Regiunalista* címen. Ez az antológia „irodalmi” jellege ellenére sem tudta megkerülni azokat „a mostani nagy regionalista mozgalom” által előtérbe állított politikai kérdéseket, amelyek „nem hagyhatták Korzikát közömbösen”. A bevezetés, meglehetősen fesztelenséggel, egy „ténylegesen autonóm nemzetről”²⁰ beszél. De a második évben már nem lehetett megkerülni az olasz kérdést. Az „Olaszországi barátainkhoz” címet viselő bevezetés üdvözlöi „a latin testvériségejt, amelynek minden francia és olasz szív számára drágának kellene lennie”, de elítéli azt a „néhány politikai hangsúlyt, (...) amely a félsziget bizonyos imperialista orgánumainak tulajdonítható”. A szerkesztők határozottan visszautasítják azt, hogy „tendenciózusan értelmezzék művünket, jó franciák korzikai művét”.²⁰ Ez a nézet erősen tartotta magát a következő tizenöt évben, olyannyira, hogy az *Annu Corsu-X* többszörösen is „mérgezett hegyű törnek” bélyegezte a livornói fasiszta újság, az *Il Telegrafo*. Ez 1929-től a korzikai nyelvű kiadásával a szigeten is megpróbált terjeszkedni, de hamarosan betiltották.

Az antológia költészetet és prózát publikált, szinte kizárólag korzikai nyelven, és csak korzikai témákkal foglalkozott. Az 1929-es kiadás közéletés egy, kiemelkedő korzikaiak között végzett széles körű felmérést, amely a korzikai nemzeti jelleg, a „korzikai szellem” kérdését vizsgálja. A korzikaiakkal foglalkozó vélemények e figyelemreméltó gyűjteménye külön tanulmányt érdemelne; itt most csak összefoglalni tudom: „a büszkeség” a számos oldal leggyakrabban használt, enyhén negatív csengetésű fogalma. A gyűjtemény kedvező színben tünteti fel a korzikaiakat nemcsak a franciákkal, de az olaszokkal való összehasonlításban is. E két nemzetet kevésbé komolynak, kevésbé mélynek, kevésbé becsületesnek és kevésbé logikus gondolkodásúnak tekintik, mi több, számos válaszoló azt állítja, hogy Franciaországnak egyáltalán nincs nemzeti karaktere, az olaszok pedig túl felszínesek ahhoz, hogysem hasonlíthatnának római őseikre. A megkérdezettek közül csak egyvalaki utal a politikára. Egy bizonyos Charles Giovanni, az *U Lariciu*²³ költőszerkesztője egy Latin Egyesült Államok megteremtéséről álmodozik. Szintén az *Annu Corsu* létrehozóinak nevéhez kötődik a legelső Korzikai Nyelvtan, amely nemcsak a standardizált korzikai nyelvet próbálta megalapozni, de annak helyi változait is.

1936-ban azonban az *Annu Corsu* utolsó kiadása jelenik meg. Ennek bevezetője szerint az antológia megszűnésének oka nem az, hogy a szerkesztők személyét fenyegetések érik, amihez már „úgyis kezdtünk hozzászokni”.²⁴ Ekkorra az olasz propagandaminisztérium — óriási költségekkel — már megszerezte a korzikai nyelvű tanulmányok és más publikációk kiadási jogainak nagy részét, és egyértelműen monopolizálta a korzikai kultúra értékelését olyannyira, hogy a korábbi, „föderalista” magatartás lehetetlenné vált. Csak az *A Muvra* jelent meg változatlanul korzikai szerkesztő vezetésével, de ebben az időben már ezt az újságot is kétségtelenül Olaszország finanszírozta. Csak 1932-ben történt, hogy a titkosrendőrség egyik felügyelője előállt azzal az elmélettel, amely szerint Rocca tulajdonképpen kijátszotta az olaszokat: „Tudatosan becsapja olasz inspirátorait, elhithetvén velük, hogy az általa folytatott kampány meghozza gyümölcsét, és hogy már kézzelfogható eredményeket ért el”.²⁵ Ez a magyarázat nem teljesen hihetetlen. Az legalábbis nyilvánvaló, hogy az olasz kormány túlbecsülte Olaszország korzikai népszerűségét.

Színházak és szövetségek

Az *A Cispria*, az *A Muvra*, az *Annu Corsu* és a többi „regionalista” publikáció nagy száma természetesen az értelmiségieknek köszönhető, és közöttük az *A Muvra* volt az egyetlen, amely a vidéki lakosságot célozta meg. Míg rendkívül kétséges, hogy az Olaszország-párti eszmék hatottak-e általában a korzikai közönségre, és az is bizonytalan, hogy a demokráciaellenes propagandát mekkora szimpátia kísérte, az bizonyos, hogy az újjáéledő korzikai irodalom és költészet széles közönségre talált. Különösen sok embert vonzottak a falusi fiesták, amelyek színházi játékokkal és korzikai nyelvű költői versenyekkel kapcsolódtak össze. A korzikai római katolikus egyház igen aktívan támogatta e megmozdulásokat, templomi termeket és egyéb segítséget biztosítva a corsistesnek. Számos korzikai pap olasz származású volt, és sokukat az olaszországi *irredentismo* ügynökeként említik a titkosrendőrségi jelentések.

A titkosrendőrség és az összes fellelhető forrásmunka megemlíti ezeket az ünnepi eseményeket. Gyakran öt vagy hat jelentés is készült egy-egy ilyen alkalommal, beszámolva a tökéletesen ártatlan és meglehetősen naiv korzikai nyelvű színházi játékokról, amelyek legfőbb mondanivalója rendszerint a városlakók, de különösen a franciák modorossága. A cselekmény általában a kivándorlás okozta problémák körül forog — a paraszt fia modoros külföldiként tér vissza, az eljegyzést fel kell bontani a városi lányok züllött versengése miatt és hasonlók —, vagy pedig a francia hatóságok és a korzikai szokások iránti értetlenségük okozzák a bonyodalmat. De akármilyen ártatlannak tűnnek is ezek a színdarabok, „az ilyenfajta polémianak meglehetnek a gyászos következményei”.²⁶ Így például az 1934. szeptember 3-i Pietra-Corbara-i előadás alkalmával a bastia-i osztag vezetője elismerte, hogy magában a színdarabban „nincs semmi különös, de olyan korzikai beszédekkel, mesékkel és legendákkal vették körül, amelyek nevetségessé teszik a köztársasági Franciaország korzikai tevékenységét”.²⁷ Ez alkalommal öt külön jelentés is készült, és az egyik megállapítja, hogy nagyon nehéz információt gyűjteni a fiestáról, „amelyet a lakók — úgy tűnik — titokban akarnak tartani, ami az elhangzott szövegeket illeti”.²⁸

A következő héten a le Cortenais-i Venacóban a jóval megfontoltabb de Logis marsall leír egy „dialettu corsu”-ban, azaz korzikai dialektusban előadott darabot, amely egy fiatal korzikai lányról szól, aki Párizsba megy, majd teljesen felcicomázva érkezik haza. Itthon már nem akar

hozzámenni paraszt vőlegényéhez. Ez azonban — nem lévén olyan ostoba, mint amilyennek kinéz — díszes ruhát ölt, és így sikerül elnyernie kiválasztottját. A történet happy enddel ér véget. És — mondja de Logis marsall — bár a darabban semmilyen politikai, autonomista vagy hasonló mondanivaló nincs, és semmilyen módon nem támadja a kormányt vagy a francia hatóságokat, „világosan kiderül belőle, hogy a korzikai ifjúság, miután egy ideig a kontinens városaiban élt, megvetéssel tekint saját szülőhazájára”.²⁹ A venacói darab sikeresnek látszott. Később Vicóban is előadták, ahol a bevételt — 745 frankot — a temető fenntartására fordították. A csendőrség alhadnagya találóan így foglalja össze a tartalmát: „A cselekmény Korzikán játszódik, és egy házassággal ér véget”.³⁰ Utána korzikai költőktől olvastak fel, és elénekelték három dalt „korzikai dialektusban. A programban semmilyen téma nem szerepelt, amely az Adminisztrációt látszott volna bírálni”.³¹

A hasonló jelentések tucatjai ellenére a rendőrségi felügyelet folytatódott. A forrásmunkák alapján meglehetősen nyilvánvalónak tűnik, hogy a helyi hatóságok kissé nevenségesnek tartották azt a feltételezést, amely szerint a fiesták politikai veszélyt jelenthetnek, feletteseiket azonban nyugtalanították a kulturális regionalizmus méretei, amelyet egy politikai és olaszpárti attitűddel azonosítottak. A prefektusoknak minden hónapban ugyanúgy jelentést kellett tenniük az autonomizmusról, mint az anarchizmusról és a kommunizmusról.

Elsősorban a belügyminisztériumot aggasztotta az is, amikor 1927. szeptember 12-én Quimper-ben létrejött a *Le Comité central des minorités nationales de France*,³² amelyben — például az elzásziahhoz hasonlóan — a korzikaiak is részt vettek. A korzikai képviselő azonban meglehetősen gyenge volt. Egyedül Petru Rocca és egyik munkatársa ment el a közös, általában Elzászban vagy Bretagne-ban rendezett konferenciákra — a Partitu Corsu Autonomistu-nak egész Korzikán összesen száz tagja sem volt. Ennek ellenére — akárcsak másutt — sok olyan ember követte figyelemmel a korzikai autonomistákat, aki nem kívánt aktívan részt venni a politikai életben. A bretagne-i titkosrendőrség jelentése szerint „a breton nacionalista csoport követelései gyakorta visszhangra találnak — igaz ugyan, hogy nem túl erősen — a mérsékeltbb szervezetek körében”.³³ Amikor 1924-ben a colmari perben számos elzászit elítéltek azzal a váddal, hogy a nemzetbiztonságot veszélyeztetik, Petru Roccát sehogy sem tudták perbe fogni, mivel házának és irodájának átkutatása során semmi kompromittálót nem találtak.³⁴

De ahogy kétségtelen az, hogy a németek beszivárogtak a „Heimatbund d'Alsace-Lorraine-be” — ahogy a rendőrség nevezi —, úgy az is biztos, hogy olasz ügynökök megpróbálták átvenni a korzikai autonomista párt irányítását. Ebben azonban nem jártak sikerrel. Egy ismert ügynök, Menghi, aki fasiszta sejteket hozott létre Tripoliban és Cyrenagában, 1928-ban Korzikára érkezett, de valószínűleg már 1932-ben elhagyta az országot. És noha az Igazságügy-, a Belügy- és a Külügyminisztérium már 1927-ben foglalkozott az *A Muvra* betiltásának gondolatával, a prefektusnak arról kellett tájékoztatnia őket, hogy „nem tűnik lehetségesnek a korzikai dialektus más, külföldi nyelvbe történő beolvasztása”³⁵ annak érdekében, hogy az újságot leállítsák.

Annak ellenére, hogy Olaszország erőfeszítései kitartóan folytatódtak, és a franciák meg voltak győződve arról, hogy az autonomista mozgalom nem más, mint egy olaszpárti öszeesküvés, a korzikaiak nem szándékoztak csatlakozni a Földközi-tenger vidékén kialakult olasz befolyási övezetbe. Még az *Il Telegrafo*³⁶ propagandától átitatott írásai is csak 22 olyan korzikai önkéntesről tudtak beszámolni, aki az etiópiai hadjárat során csatlakozott az olasz hadsereghez. A prefektusok újból és újból azért írtak a minisztereknek, hogy megnyugtassák őket. 1930-ban „különösen Bastiában, ahol a propaganda összpontosul, a közvélemény párthovatartozásra való tekintet nélkül mélyen olaszellenes”.³⁷ 1937-ben pedig „a szigeten a parasztság tömegei általában közömbösek vagy ellenségesek; ami a szervezett munkásságot illeti, ennek érzelmei abszolút ellenségesek”.³⁸

Amikor pedig 1940-ben a háború, amint arra már hosszú ideje számítani lehetett, Korzikát is elérte, az olasz seregek szinte kizárólag csak erős, jól szervezett és jól felfegyverzett ellenállással találták szemben magukat. Az a húsz évig tartó propagandahadjárat, amely megpróbálta megalapozni Korzika visszatérését az olasz gyökerekhez, pusztán pénzfehérítésnek bizonyult.

Különböző különbségek

Figyelembe véve azt a tömegekre ható vonzerőt, amelyet a fasiszta propaganda a vidéki Olaszországban, illetve az olasz szegények között kifejtett, meglehetősen különösnek tűnik, hogy a korzikaiak ilyen immúnisak maradtak annak a képnek a vonzásával szemben, amely Korzikát a Nagy Olasz Nemzet gyöngéden szeretett részeként igyekezett feltün-

tetni. A kulturális, történelmi és nyelvi tények alapján az olasz politikusok joggal gondolhatták, hogy Korzika igazság szerint Olaszországhoz, nem pedig Franciaországhoz tartozik. Úgy tűnhet, nem csupán Petru Rocca, de egész Korzika kijátszotta olasz testvéreit. Egyfelől a szigetlakók örültek annak, hogy nyelvüket a legtisztább olasz eredetűnek tekintették, múltjuk pedig a Római Köztársaság heroikus fényében tündökölhettek. Tulajdonképpen figyelemmel követték a költészetet, megvásárolták az olaszok által pénzelt folyóiratokat, és élvezték olaszos kultúrájuk általános dicséretét. Másfelől viszont a legkisebb mértékben sem tették magukévá azt az ehhez kapcsolódó elképzelést, hogy politikailag Olaszországhoz kellene tartozniuk. A kulturális ébredés két évtizedének egész kalandja csak egyvalamiről győzte meg őket: arról, hogy korzikaiak. Nacionalizmusuk korzikai nacionalizmus, egyformán ellenes Olaszországgal és Franciaországgal szemben.

Miben különböztek — például — a szárdoktól, akiknek regionalizmusa nagyon hamar összefonódott a fasiszmissal? Vagy attól a nagyon is meggyőző képtől, amely „latinnak” állította be őket? Kétféle magyarázatot tudok javasolni. Először, a „korzikaiság” kérdése csak a felszínen függött össze Franciaországgal. Bár a korzikai erkölcsöknek, illetve a francia városi élet romlottságának összehasonlíthatása visszatérő téma volt, szinte az összes korzikai család arra törekedett, hogy fiai — ha még nem tettek így — az utóbbi életformát válasszák. A társadalmi felemelkedés útja a városok felé vezetett. A venacói csendőr által leírt színdarab főszereplője — a paraszt, aki felcserélte ruháit — metaforikus formában tulajdonképpen azt a megoldást ábrázolta, amelyet a korzikaiak választottak, amikor szembekerültek a városi élet okozta problémákkal. A valóságban is számtalan korzikai öltözött át öltönybe, ha nem éppen „kepibe”. A darab mondanivalója pusztán az volt, hogy a társadalmi nyomásnak engedve Korzika fiainak sem elfelejteniük, sem lenézniük nem szabad származásukat és családjukat. E konfrontáció markáns el- lentéte, hogy a Korzikára bevándorló olaszok semmilyen hatást nem tettek a lakosságra. Míg Olaszországban a fasiszta kormány hatalomra nem jutott, az a mintegy 18 000 olasz, aki évente a szigetre érkezett, a mezőgazdaságban helyezkedett el. Tucatjával vették őket bérbe, és többé-kevésbé úgy bántak velük, mint a háziállatokkal. Ezek az emberek szegények voltak, és fizetésért dolgoztak. E két tényező a korzikaiak szemében alacsonyabb rendűvé tette őket, hiszen a korzikai társadalom, a gazdaságot is beleértve, az együttműködés, a kölcsönösség és a vérségi

kapcsolatok alapján szerveződött. Csak azok dolgoznak fizetésért és ismerik be nyilvánosan szegénységüket, akiknek nincsen családjuk, és akik képtelenek beilleszkedni a társadalomba. Azok a politikai menekültek, akik a fasiszmus alatt érkeztek Korzikára, túlnyomórészt szakszervezeti aktivisták voltak, így többségükben szegény emberek. A korzikaiaknak az olaszokról általában alkotott értékelésén nem sokat javítottak.

A második magyarázat szintén Korzika társadalmi szerveződéséhez kapcsolódik. A szövetségi rendszerek alapján rendeződő társadalom olyan politikai rendszert hozott magával, amelynek alapeleme volt az erős versenyszellem. Az egymással szembenálló pártok gyakorlatilag szinte mindig egyenlő erősek voltak. A korzikai politikai életet az autokrata viselkedéssel szembeni rendkívül kritikus hozzáállás jellemzi. Valahányszor úgy látszik, hogy az egyik politikus közel áll ahhoz, hogy valamiben abszolút hatalomra tegyen szert, legitimitását azonnal megkérdőjelezzik, és elkerülhetetlenül szövetségek formálódnak ellene. A korzikaiak manőverezése a nemzetközi politikai küzdőtéren nyugodtan tekinthető e jelenséggel egyívásúnak. A 18. században feltétlenül az volt. És mivel a politikai paletta 1930-ra nem változott meg észlelhetően (és tulajdonképpen máig se nagyon), nem tűnik megalapozatlannak az a feltevés, hogy Mussolini diktátorsága már önmagában elegendő ok volt ahhoz, hogy a korzikaiak kimondott bizalmatlansággal figyeljék, és így a gyengébb fél, Franciaország oldalára álljanak, ahol több lehetőségük nyílik a manőverezésre. Egyébként mindkét, itt megkísérelt válasz ellentmond a korzikai nacionalizmusról alkotott hipotézisek többségének, hiszen nem „gyökerekről” vagy „vérségről”, hanem társadalmi gyakorlatról beszél, amikor magyarázatot keres arra, miként lehetséges az, hogy a korzikaiak ebben az időben is valóban — mások voltak.

Jegyzetek

- 1 Vö. Steven Wilson: *Feuding, conflict and banditry in nineteenth century Corsica* (Családi viszályok, konfliktusok és banditizmus a 19. század Korzikáján), Cambri dge1989. Korábbi becslések (pl. Pomponi 1979 vagy Carrington 1971) valamivel magasabb számokat adnak meg, de Wilson adatai nagyon megbízhatónak látszanak.
- 2 *An Account of Corsica. A Journey to that Island and the Memoirs of Pasquale Paoli* (Korzikai beszámoló. Utazás a szigetre, Pasquale Paoli emlékiratai), London 1768. 6.
- 3 A kormány lapjának, a Journal de la Corse-nak vezércikke, 1827. január 13., szombat.

- 4 Rapport de l'inspecteur d'Académie, Vice Recteur de la Corse, sur l'enseignement primaire, adressé a M. le préfet de la Corse (Az Akadémia elnökének, Korzika közigazgatási aligazgatójának jelentése Korzika prefektusának az alapfokú oktatásról), 1882. szeptember 13. In: *Le Petit Corse, Journal Republicam Quotidien*.
- 5 In: *Le Petit Bastiais* 1905. január 14.
- 6 In: *A Cispria* i.m.
- 7 Vö. Eugen Weben *Peasants into Frenchmen* (Parasztokból franciák), Stanford 1976.
- 8 *Levé! Jean Paul Marchihoz*, In: *Pierre Rocca et le Regionalisme* (Pierre Rocca és a regionalizmus), Kymos, No. 2. 1925. 147.
- 9 Nem lehet pontosan tudni, mikor jelent meg az újság először. *Hyacinthe Yvia-Croce Vingt années de corsisme* (Húsz év korzikaizmus), Ajaccio 1979. 27. és Marchi id.m. 15.) 1920-at mondanak, míg a rendőrségi jelentések 1919-et, sőt Rocca ügyvédjét is idézik, aki szerint a lap már 1900-ban megjelent Párizsban (Rapport secret, La Sureté Générale jelentés a közbiztonságról), Ministère de l'intérieur, commissariat special d'Ajaccio, No. 3260, 1932. dec 5. In: *Les Archives départementales de la Corse du Sud*, cote 1M 279-280.) Az *A Muvra* címlapjain a harmincas években az évjárat azt mutatja, hogy maga az újság 1919-ben keltezi indulását.
- 10 Uo. 151.
- 11 Uo.
- 12 A titkosrendőrség szerint (i. h.) Rocca bankszámláján soha nem volt több 5-6 ezer franknál, holott nyilvánvaló, hogy a nyomdában még a tördelés is többre került ennél.
- 13 3260 sz. jelentés In: *ADS*.
- 14 *A Muvra* 1923. július 22. A vezércikk korzikai nyelven íródott, de a „Home Rule” angolul szerepel a címben. A cikket Marco Angeli írta alá.
- 15 Uo. 1923. július 1. francia nyelven, Pierre Rocca aláírásával.
- 16 Uo. 1924. február 3.
- 17 Uo. 1924. február 10.
- 18 3260 sz. jelentés In: *ADS*.
- 19 1924. október 14-i jelentés (szám nélkül), Préfecture de la Corse, Commissariat Spécial, Ajaccio In: *ADS*.
- 20 *Annu Corsu, annu primu* 1923, Bevezető 5.
- 21 Uo. 1924, Bevezető, oldalszám nélkül.
- 22 *Jl Telegrafo* 1934. december 5.
- 23 Az *U Lariciu* egy kis, korzikai nyelven íródott irodalmi magazin volt. *Giovani*, In: *Annu Corsu* 1929, 21.
- 24 Uo. 1936, 3.
- 25 Az 1932. november 12-i jelentés, Ajaccio. Le Commissaire Spécial a M. le Directeur de la Sureté Générale. In: *ADS*.
- 26 Rapport du Maréchal des Logis, Commandant de la Brigade de Brando, a M. le Préfet de la Corse, Ajaccio, et Le Commissariat Spécial, 1934. szeptember 3. In: *ADS*.
- 27 Commissariat Spécial de Bastia a M. le Sous-Préfet: *Propagande autonomiste* (Autonomista propaganda), 1934. szeptember 3.
- 28 Le Maréchal des Logis de Brando, i. h.
- 29 Rapport du Maréchal des Logis, Commandant de la Brigado de Venaco a M. le Préfet de la Corse, Ajaccio, 1934. szeptember 16. In: *ADS*.
- 30 Rapport du sous-lieutenant, Commandant de la gendarmerie de Vico a M. le Préfet de la Corse, Ajaccio.
- 31 Uo.

- 32 Franciaországi nemzeti kisebbségek központi bizottsága.
- 33 Dátum nélküli jelentés „a breton nacionalista csoportról”, „a prefektus” aláírással. In: *Les Archives nationales de la République Française*, F7, 13023.
- 34 Rapport secret du Commissariat Spécial de Bastia a M. le préfet de la Corse, Ajaccio et a M. le directeur de la Sureté Générale, 1932, 33. In: *ADS*.
- 35 Dátum nélküli (1927. augusztus-szeptember körül), kézzel írott levél: M. le préfet de la Corse aux Ministres de la Justice, de l'Intérieur et des Affaires Etrangères. In: *ADS*.
- 36 1936. november 6.
- 37 Le préfet de la Corse a M. le Minsitre de l'intérieur. Tres confidentiel, 1930. augusztus 18. In: *ADS*.
- 38 Le préfet de la Corse a M. le minsitre de l'intérieur, 1937. február 3. In: *ADS*.

ANNE KNUDSEN

THE CORSICANS ARE DIFFERENT!

After providing a brief background of the island and the history of its inhabitants, the author analyzes the process of cultural and economic division that has been taking place since French occupation of the island in 1769. Forced French-language education and administration has led to the formation of associations and movements to protect the particular characteristics of Corsican identity as early as the 19th century. Two-thirds of the Corsicans who fought in World War I perished, and many of the survivors became fierce nationalists. For example, Petru Rocca also decided to serve Corsican nationalism during the course of the War. Next, the author reviews the yearbooks and periodicals (*A Cispria*, *A Muvra*, *L'Annu Corsu*) written in the spirit of Corsican nationalism. She also provides a brief history of Corsican drama and regionalist/autonomist movements and organizations. Finally, the author provides two explanations for why the propaganda encouraging unification with Italy was not successful in Corsica either before or during World War II.